

organizator

Instytut Informatyki i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytetu Wrocławskiego
pl. Uniwersytecki 9/13
50-137 Wrocław
tel. 71 343 78 11
tel./fax 71 375 24 12
www.ibi.uni.wroc.pl

projekt graficzny

Katarzyna Cieślińska
Dariusz Gwóźdź

Konferencja naukowa

Metody i narzędzia
badań piśmiennictwa cyfrowego
i jego czytelników/użytkowników

miejsca obrad

Instytut Informatyki i Bibliotekoznawstwa
pl. Uniwersytecki 9/13

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ul. Uniwersytecka 7/10

Wrocław
3-5.12.2014

Projekt współfinansowany z budżetu
Województwa Dolnośląskiego

Uniwersytet
Wrocławski

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
**DOLNY
ŚLĄSK**

www.umwd.pl

Agnieszka Bajda

Wiesława Łapuć

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ:

„METODY I NARZĘDZIA BADAŃ PIŚMIENICTWA CYFROWEGO I JEGO CZYTELNIKÓW/UŻYTKOWNIKÓW”, WROCŁAW 3-5.12.2014

Cyklicznie już, w grudniu, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego organizuje konferencje naukowe. W tym roku tytuł odbywającej się w dniach 3-5.12 konferencji brzmiał: „Metody i narzędzia badań piśmiennictwa cyfrowego i jego czytelników/użytkowników”. Program spotkania był niezwykle bogaty: zgłoszono 30 referatów, z czego zaprezentowano 29 w 10 blokach tematycznych.

Tematyka poruszana podczas obrad była szeroka i obejmowała zarówno zagadnienia dotyczące perspektyw badawczych i prób sprecyzowania obszarów badań piśmiennictwa cyfrowego, jak i samych metod, technik i narzędzi w tychże badaniach stosowanych. Oprócz zagadnień metodologicznych, szeroko reprezentowanych w wystąpieniach, pojawiały się w nich także wyniki dociekań autorów, mające służyć usystematyzowaniu samych zjawisk piśmiennictwa cyfrowego, ich typizacji, wyodrębnienia gatunków, a w przypadku piśmiennictwa cyfrowego, jak wskazywały gorące dyskusje, okazuje się to być zadaniem niezwykle trudnym.

Bogaty program konferencji nie pozwalał na wysłuchanie wszystkich referatów, ponieważ część sesji odbywała się równolegle. Nie sposób również szczegółowo omówić poszczególnych wystąpień, stąd subiektywnie przyjęliśmy za kryterium analizy treści referatów, ich wymiar praktyczny i przedstawimy krótko te idee i rozwiązania, które naszym zdaniem mogą być wykorzystywane w codziennej pracy bibliotek.

W jednej z dwóch sesji anglojęzycznych, uczestnicy mieli okazję zapoznać się z wynikami badań panów **Andriusa Šuminasa** i **Arūnasa Gudiničiūsa** z Uniwersytetu Wileńskiego, którzy przy zastosowaniu oprogramowania Tobii, przeprowadzili badania eye trackingowe, analizując funkcjonalność stron domowych kilku litewskich muzeów. Nie są to oczywiście zagadnienia nowe – historia okulografii sięga XIX wieku, jednak wciąż projektowanie stron internetowych tak, by użytkownicy szybko i łatwo znajdowali na nich potrzebne informacje, jest sporym wyzwaniem. Wyniki litewskich badaczy potwierdziły, że stosowanie ślepo zasady kompozycji na planie litery F (Nielsen, 2006), nie zawsze się sprawdza i należy brać pod uwagę także typy użytkowników, czy raczej poszukiwanych przez nich informacji (Shrestha, Lenz, 2007). Najbardziej zaskakująca dla słuchaczy była konstatacja, że coraz częściej zamieszczane na stronach muzeów wirtualne wycieczki, nie cieszą się zainteresowaniem odwiedzających. W dyskusji, próbując dociec przyczyny tego zjawiska, sformułowano hipotezę, że stronę muzeum odwiedzają głównie osoby, które mają zamiar się do niego wybrać, więc wolą pozostawić sobie przyjemność oglądania eksponatów w realu. Nie wiemy, czy podobne wnioski pojawiły się w polskich badaniach, ale warto byłoby pomyśleć o możliwości przeprowadzenia podobnych analiz w stosunku do stron bibliotek akademickich (tu także dysponujemy już wirtualnymi wycieczkami), choćby we współpracy z wydziałami informatyki.

Panie **Sylwia Bielawska** i **Małgorzata Całka**, reprezentujące Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe z Wałbrzycha i Kalisza, które przedstawiły stan i tendencje rozwoju procesu digitalizacji zasobów tychże uczelni. Warto podkreślić ogromne zaangażowanie bibliotekarzy uczelni zawodowych w przekonanie środowisk akademickich swoich uczelni do projektu cyfryzacji.

Ogromnie interesujące były dla nas trzy wystąpienia odbywające się w ramach sesji objętej tytułem: „Badania czytelników/użytkowników publikacji cyfrowych”, właśnie ze względu, na wspomniane wcześniej ich wymiar empiryczny.

Autorem pierwszego był doktor **Grzegorz Czapnik** z Uniwersytetu Łódzkiego, który zaprezentował wyniki własnych badań z użyciem technik i narzędzi Data Mining, zastosowanych do analizy aktywności czytelników Łódzkiej Biblioteki Cyfrowej. Jest to szczególnie interesujące pole badawcze, ponieważ pozwala w miarodajny i nieuciążliwy dla użytkowników sposób, zbadać ich preferencje, strategię wyszukiwawczą i w rezultacie otrzymać informacje o funkcjonalności gromadzonych przez biblioteki zasobów cyfrowych. Tego typu badania wydają się tym bardziej atrakcyjne, że do dyspozycji mamy darmowe oprogramowania, służące analizie takich danych. Minusem jest praco- i czasochłonność procesu badawczego, ale warto rozważyć jego wdrażanie. Wobec wzrastającej ilości zasobów cyfrowych, informacja zwrotna od użytkowników, o szeroko pojętym ich wykorzystaniu, będzie z pewnością nieocenioną wskazówką przy zarządzaniu e-zbiorami.

Kolejne dwa wystąpienia, pozornie ze sobą nie związane, doprowadziły nas do pewnych syntetycznych konkluzji, ale po kolei.

Doktor **Agnieszka Chamera-Nowak** z Uniwersytetu Warszawskiego omówiła wyniki badań, jakie przeprowadziła nad czytelnictwem płatnych treści oferowanych przez wydawców prasowych, charakteryzując rozwiązania stosowane w tej dziedzinie przez poszczególnych wydawców. Naszą uwagę zwróciło zwłaszcza, zasygnalizowana przez autorkę, zmiana modelu dziennikarstwa. Dziennikarze nie tylko są twórcami treści umieszczanych w wydaniach gazet, ale stają się moderatorami dyskusji, toczącej się na bieżąco, w mediach społecznościowych, jaką one wywołują. Pojawienie się możliwości szybkiego komentowania treści sprawia, że czytelnik przestaje być anonimowym odbiorcą informacji prasowej, ale staje się ich aktywnym współtwórcą. Stąd na dziennikarzy spada obowiązek już nie tylko terminowego oddania tekstu do redakcji, ale także śledzenia jego dalszego „życia”.

Następnie **Barbara Mąka-Stolingwa** z Centrum Wiedzy i Informacji Naukowej Politechniki Wrocławskiej przedstawiła referat pt.: „Nauka w sieci-jak ją mierzyć? Rozważania na przykładzie komunikacji naukowej pracowników Politechniki Wrocławskiej”. Oprócz powszechnie znanych i zgodnie z Prawem o szkolnictwie wyższym stosowanych wskaźników bibliometrycznych w ocenie dorobku naukowego pracowników uczelni, zwróciła uwagę na nieśmiało pojawiające się kryteria altmetryczne (miękkie, nieformalne), które są wyrazem reakcji czytelników na treści naukowe pojawiające się w sieci.

W związku z dwoma ostatnimi referatami nasuwa nam się konkluzja, iż środowisko naukowe, tak jak to już się dzieje w przypadku dziennikarzy, będzie coraz aktywniejsze w mniej formalnych kanałach komunikacji. Tu również odbiorcy, żywo komentując (bądź nie) teksty naukowe, stają się aktywnymi uczestnikami naukowego dyskursu, toczonoego na przykład na łamach społecznościowych mediów. Postulat „otwartej nauki”, w tym kontekście, nabiera dodatkowego znaczenia, nieograniczającego się jedynie do powszechnej i darmowej dostępności treści naukowych, ale także obejmuje otwartość samych naukowców na odzew, z jakim spotykają się ich prace.

Na zakończenie warto wspomnieć o najnowszej inwestycji Politechniki Wrocławskiej. Przedstawiła ją, pełniąc obowiązki dyrektora Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej, doktor **Anna Walek**. Otwarta w listopadzie, Środowiskowa Biblioteka Nauk Ścisłych i Technicznych na potrzeby Innowacyjnej Gospodarki, powstała przy współfinansowaniu przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, łączy funkcje informacyjne i naukowo-badawcze i ma na celu optymalizację procesów przepływu myśli naukowej, zarówno w obrębie środowiska naukowego, jak i gospodarki. W Bibliotece, region zyskuje znaczącego partnera we wszelkich działaniach na styku nauki i gospodarki – z pewnością warto śledzić jej rozwój i być może w przyszłości wykorzystać wrocławskie doświadczenia.

Podsumowując, można stwierdzić, że był to dla autorek niezwykle pracowity i obfitujący w doświadczenia wyjazd, a organizatorzy zadbali o to, by uczestnicy czuli się we Wrocławiu naprawdę dobrze, za co należą się im gorące podziękowania.

Bibliografia

Nielsen J., *F-Shaped Pattern For Reading Web Content* [online] [dostęp: 12 grudnia 2014], Dostępny w Internecie: <http://www.nngroup.com/articles/f-shaped-pattern-reading-web-content/>

Shrestha S., Lenz K., *Eye Gaze Patterns while Searching vs. Browsing a Website*, "Usability News" [online], 14 stycznia 2007 [dostęp: 12 grudnia 2014], Dostępny w Internecie: <http://usabilitynews.org/eye-gaze-patterns-while-searching-vs-browsing-a-website/>

9/13
KLEBOWSKA

**UNIwersytet
WROCLAWSKI**
**Instytut Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa**

GAZ PE
W 0a 160
T 0-3
33

GAZ PE
W 0a 160
T 0-3
33

Konferencja
naukowa

